

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ศึกษากรณี พิศวาสอาชญากรรม The Legal Measures on Technological Crimes the case study of Romance Scam.

สิทธิมน สร้อยภูระยา¹ และวรรณวิภา เมืองถ้ำ²

Sittimon Soipooraya¹ and Wanwipa Muangthum²

¹นักศึกษา หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

²อาจารย์ ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

¹Master Student of Laws Sukhothai Thammathirat Open University

²Lecturer from the Laws Sukhothai Thammathirat Open University

Corresponding Author Email: artdengshuai@gmail.com

Received: 13 March 2022

Revised: 22 April 2022

Accepted: 26 April 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยีของประเทศไทยและต่างประเทศ และ 2. เพื่อหาแนวทางการปรับปรุงแก้ไขมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี กรณีพิศวาสอาชญากรรม เป็นการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ โดยทำการศึกษาวิจัยจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอาทิ ตำรากฎหมาย บทความทางวิชาการ รายงาน การวิจัยประเภทวิทยานิพนธ์ ตำราทางวิชาการ บทความทางในเอกสาร ข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์แบบเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ศึกษาและวิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยีของประเทศไทย และต่างประเทศ ประกอบด้วย 1.1) ประเทศไทย ยังคงมีข้อจำกัดของกระบวนการยุติธรรมในการป้องกันภัยคุกคาม กรณีพิศวาสอาชญากรรมโดยใช้ระบบคอมพิวเตอร์ โดยข้อกฎหมายที่มีการบังคับใช้อยู่ในปัจจุบันยังไม่ครอบคลุมและชัดเจน ในขณะที่ประเทศอังกฤษมีการกำหนดหลักการและมาตรฐานในการบังคับใช้กฎหมายไว้อย่างชัดเจน โดยมีพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้รับผิดชอบ 1.2) พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560 ประกอบกับประมวลกฎหมายอาญาในฐานความผิดฉ้อโกง ไม่ได้แยกลักษณะของพฤติกรรมของการกระทำความผิดให้มีความชัดเจน ในขณะที่ตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส ได้มีการแยกความผิดตามลักษณะการกระทำและพฤติการณ์ และ 1.3) การกำหนดโทษในกรณีความรับผิดเกี่ยวกับพิศวาสอาชญากรรมโดยใช้ระบบคอมพิวเตอร์ ยังคงเป็นไปตามความผิดฐานฉ้อโกงประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งเป็นความผิดอันยอมความได้ ทั้งที่หลักกฎหมายตามประมวลกฎหมายอาญาของประเทศเยอรมนี และพระราชบัญญัติฉ้อโกงของประเทศฝรั่งเศส ได้กำหนดโทษเพื่อยับยั้งผู้กระทำความผิดไม่ให้กระทำการนั้น ๆ ได้ และ 2) แนวทางการปรับปรุงแก้ไขมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี กรณีพิศวาสอาชญากรรม ประกอบด้วย 2.1) ควรเพิ่มมาตรการบังคับใช้กฎหมายในการกำหนดข้อจำกัดให้มีความชัดเจน เพื่อสร้างมาตรการป้องปราม 2.2) ควรกำหนดให้มีการแยกความรับผิดในเหตุของการกระทำในลักษณะทั่วไปไปจนถึงเหตุแห่งความร้ายแรง และ 2.3) ควรแก้ไขลักษณะฐานความผิดฐานฉ้อโกงโดยจัดให้การฉ้อโกงหลอกลวงประเภท “Scam” ถูกจัดอยู่ในกลุ่มการฉ้อโกงหลอกลวงทางคอมพิวเตอร์ให้เป็นความผิดอันยอมความไม่ได้

คำสำคัญ: อาชญากรรมทางเทคโนโลยี, การลงโทษทางอาญา, พิศวาสอาชญากรรม

Abstract

This research consists of purposes were 1. To study and comparatively analyze problems with technology crimes in Thailand and to study and comparatively analyze problems with technology crimes in Thailand and

abroad and 2. To find ways to improve legal measures related to technological crimes, the case study of Romance Scam. is qualitative research by conducting research studies from various related documents such as legal textbooks, academic articles, research reports in the type of thesis academic texts the article in the document data from electronic media, etc., and then use the information gathered from various related documents for content analysis. The study found that 1) A comparative study and analysis of problems with technology crime in Thailand and abroad, consisting of 1.1) Thailand still has limitations in the judicial process in preventing threats. Case of crimes using computer systems the law that is currently in force is not comprehensive and clear. While England has clearly defined principles and standards for law enforcement. with the competent officials responsible the nature of the behavior of the offense was not clearly distinguished. While according to the French Penal Code There has been a separation of offenses according to the nature of the act and behavior and 1.3) the determination of punishment in the case of liability related to crimes by using computer systems. Still in accordance with the criminal code fraud offenses. which is an acceptable offense Although the legal principles of the German Penal Code and the Fraud Act of France. has imposed penalties to prevent offenders from committing such acts and 2) Guidelines for improving legal measures on technological crimes in case of crime, including: 2.1) Law enforcement measures should be increased in setting restrictions to be more experienced. To create deterrent measures, 2.2) should establish a distinction of liability for incidents of general to serious nature, and 2.3) should address the nature of fraud offenses by providing “Scam” fraud. It is classified as an unacceptable fraudulent misconduct.

Keywords: Technological Crimes, Criminal Punishment, Romance Scam

บทนำ

ปัญหาการก่ออาชญากรรมเป็นสิ่งที่อยู่ทุกสังคมและการแก้ไขปัญหอาชญากรรม ก็ถือเป็นภาระหน้าที่สำคัญของรัฐที่ต้องคิดหาวิธีป้องกันและแก้ไขปัญหเหล่านี้ให้หมดสิ้นไปหรือลดน้อยลงมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยปกติแล้ว เมื่อกล่าวถึงอาชญากรรมคนทั่วไปมักจะนึกถึงอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับร่างกายและทรัพย์สิน เช่น ลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ทำร้ายร่างกาย ฉ้อโกง บุกรุก ปลอมเอกสาร ฯลฯ ซึ่งเป็นอาชญากรรมทั่ว ๆ ไป แต่อาชญากรรมที่ก่อให้เกิดผู้เสียหายเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องในทุกวันนี้ คือ อาชญากรรมที่มาพร้อมกับความทันสมัยของระบบเทคโนโลยี ซึ่งทำให้การติดต่อสื่อสารด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่มีการพัฒนาอย่างไม่หยุดนิ่งและเข้ามามีอิทธิพลกับชีวิตส่วนใหญ่ของมนุษย์เรามากขึ้น ทำให้ผู้คนทั่วโลกสามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างง่ายดายเพียงไม่กี่วินาทีเท่านั้น ข้อมูลทั้งหลายก็จะถูกส่งต่อกันแบบเรียลไทม์ ทำให้พฤติกรรมและความสัมพันธ์ของมนุษย์ส่วนใหญ่เปลี่ยนแปลงไปเข้าสู่โลกออนไลน์และสื่อสารกันผ่านสื่อออนไลน์มากขึ้น ทั้งการค้นหา “เพื่อน” หรือ “คนรัก” ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ซึ่งช่องโหว่นี้เองที่ส่งผลให้เกิดการกระทำความผิด โดยอาศัย “ความรัก ความหวังใจ หรือความเหงา” เป็นตัวแปรสำคัญในการก่ออาชญากรรมที่เรียกว่า “พิศวาสอาชญากรรม Romance Scam” หรือหลายคนเรียกว่า “การหลอกลวงรัก” และเป็นที่ยอมรับกันในประเทศด้วยชื่อของ Love Scam, Online Dating Romance Scam, Sweethearts Scam หรือ 419 Scam สิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นอาชญากรรมในโลกไซเบอร์ที่ทำให้เกิดผู้เสียหายจำนวนมาก และมีมูลค่าความสูญเสียอันเกี่ยวกับเงินมากเป็นอันดับต้น ๆ (เป็ทชา ศึกษากิจ และคณะ, 2020, น.56) โดยพิศวาสอาชญากรรม ถือว่าเป็นอาชญากรรมรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้น ณ เวลานั้น ซึ่งอาชญากรรมประเภทนี้ เป็นการกระทำที่นักต้มตุ๋น (Scammer) ใช้เทคนิคทางจิตวิทยาผ่านเครื่องมือทางเทคโนโลยี

ต่าง ๆ ในการหลอกลวงให้เหยื่อ (Victim) หลงเชื่อจนกระทั่งยินยอมให้ทรัพย์สินที่นักต้มตุ๋นต้องการ ซึ่งวิธีการที่นักต้มตุ๋นมักใช้ในการหลอกลวง คือ การสร้างโปรไฟล์ปลอม ๆ ขึ้นมาในโซเชียลมีเดีย หรือเว็บไซต์หาคู่ โดยข้อมูลที่นำมาใช้ทำโปรไฟล์ปลอมก็นำมาจากการขโมยข้อมูลผู้อื่นเช่นกัน เช่น ชื่อ ประวัติ และรูปภาพ แล้วเอามาตัดแปลงเป็นข้อมูลของตนเอง หรืออีกวิธีหนึ่ง คือ จะสร้างข้อมูลเท็จขึ้นมาเองให้ดูสมจริงและน่าดึงดูดที่สุด โดยเหยื่อที่นักต้มตุ๋นเหล่านี้นั้นมองหาคนซึ่งเหงาและเป็นคนอ่อนไหวต้องการใครสักคนมาอยู่เคียงข้างเป็นเหยื่อ (ทศพล ทรรศนกุลพันธ์, 2562, น.ก.) โดยพฤติการณ์พื้นฐานของอาชญากรกลุ่มนี้ คือ การหลอกลวงจากการสร้างความสัมพันธ์รักออนไลน์ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ชอบด้วยกฎหมาย เช่น Facebook, Instagram, และ Dating Website/Application เป็นต้น อย่างไรก็ตาม อาชญากรรมชนิดนี้กลับไม่มีแนวโน้มที่จะลดลงเมื่อเทียบกับอาชญากรรมที่ใกล้เคียงกันอย่างแก๊งคอลเซ็นเตอร์ที่ลดจำนวนลงอย่างมากหลังหน่วยงานรัฐที่ถูกอ้างชื่อได้ออกประกาศแจ้งเตือน (Rabbit finance Magazine, 2017) เนื่องจากอาชญากรรมรูปแบบนี้อาจสร้างผลกระทบและความเสียหายต่อความน่าเชื่อถือ ความมั่นคงเศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมของแต่ละประเทศในวงกว้าง (ธีรัช ลิ้มปยารยะ, 2564, น.65)

อาชญากรรมบนสื่อสังคมออนไลน์ที่พบมากเช่นกัน ได้แก่ การเงิน-อาชญากรรมที่ขัดขวางความสามารถขององค์กรธุรกิจในการทำธุรกรรม อี-คอมเมิร์ซ, การละเมิดลิขสิทธิ์-การคัดลอกผลงานที่มีลิขสิทธิ์ รวมถึงการละเมิดลิขสิทธิ์ใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้อินเทอร์เน็ต จากสถิติทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศทั่วโลกในช่วง 5 - 6 ปีล่าสุด แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มของอาชญากรรมทางเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นมีอัตราสูงขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งจะสร้างผลกระทบและความเสียหายให้กับประชาชนทั่วไป ผู้มีชื่อเสียง องค์กรภาคธุรกิจ องค์กรระดับประเทศ และหน่วยงานของรัฐอย่างมากมาย นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้ล่อลวงจำนวนมากปฏิบัติการจากต่างประเทศ ซึ่งเพิ่มความลำบากให้กับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่ต้องประสานความร่วมมือไปยังประเทศเจ้าของเขตอำนาจให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนหรือยึดทรัพย์สินกลับมาชดเชยความเสียหายให้กับเหยื่อ การสร้างมาตรการป้องกันโดยผู้ดูแลระบบและผู้บังคับใช้กฎหมาย และการสร้างความตระหนักรู้ให้กับประชาชนเพื่อให้รู้เท่าทันและไม่ตกเป็นเหยื่อจึงน่าจะเป็นผลดีกว่าการตามดำเนินคดีหลังเกิดความสูญเสียไปแล้ว (ไทยรัฐออนไลน์, 2560) เนื่องจากในปัจจุบันมีการล่อลวงละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวเป็นส่วนตัวของข้อมูลส่วนบุคคลเป็นจำนวนมาก ไม่เพียงแต่จะก่อความเสียหายให้แก่องค์กรและบุคคลแล้ว ยังก่อให้เกิดความเสียหายต่อเศรษฐกิจโดยรวมอีกด้วย กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมได้ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจึงได้เสนอ เพื่อบรรเทาผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และประชาชน เพื่อพัฒนาเมืองไปสู่ความเป็นอัจฉริยะ โดยกฎหมายจะเน้นไปที่ การสร้างมาตรฐานให้กับองค์กรต่าง ๆ เพื่อควบคุมการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลของบุคคล

ดังนั้น ด้วยเหตุดังกล่าวมาแล้วข้างต้นนี้ ทำให้ผู้ศึกษาเล็งเห็นถึงประเด็นปัญหาอันจะเกิดขึ้น ทั้งประเด็นเกี่ยวกับข้อจำกัดของกระบวนการยุติธรรมในการป้องกันภัยคุกคาม กรณีพิวสาอาชญากรรมโดยใช้ระบบคอมพิวเตอร์ ประเด็นเกี่ยวกับหลักการดำเนินคดี กรณีความรับผิดชอบเกี่ยวกับพิวสาอาชญากรรมโดยใช้ระบบคอมพิวเตอร์ และสุดท้ายประเด็นเกี่ยวกับการกำหนดโทษตามประมวลกฎหมายอาญา กรณีความรับผิดชอบเกี่ยวกับพิวสาอาชญากรรมโดยใช้ระบบคอมพิวเตอร์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยีของประเทศไทยและต่างประเทศ
2. เพื่อหาแนวทางการปรับปรุงแก้ไขมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี กรณีพิวสาอาชญากรรม

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. แหล่งข้อมูลในการวิจัย ได้แก่ ศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ ตำรากฎหมาย บทความทางวิชาการ รายงาน การวิจัยประเภทวิทยานิพนธ์ ตำราทางวิชาการ รวมทั้งระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศกระทรวง งานวิจัย วิทยานิพนธ์ เอกสารการสัมมนา คำพิพากษาศาลฎีกา เอกสารการประชุมสัมมนา และข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูล เอกสารต่าง ๆ (Document Research) อาทิ อาทิ ตำรากฎหมาย บทความทางวิชาการ รายงาน การวิจัยประเภทวิทยานิพนธ์ ตำราทางวิชาการ รวมทั้งระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศกระทรวง งานวิจัย วิทยานิพนธ์ เอกสารการสัมมนา คำพิพากษาศาลฎีกา เอกสารการประชุมสัมมนา และข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการนำข้อมูลที่ได้จาก อาทิ ตำรากฎหมาย บทความทางวิชาการ รายงาน การวิจัยประเภทวิทยานิพนธ์ ตำราทางวิชาการ รวมทั้งระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศกระทรวง งานวิจัย วิทยานิพนธ์ เอกสารการสัมมนา คำพิพากษาศาลฎีกา เอกสารการประชุมสัมมนา และข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น มาวิเคราะห์ในเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ศึกษากรณี พิศวาสอาชญากรรม ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. การศึกษาและวิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยีของประเทศไทยและต่างประเทศ

ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาและวิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยีของประเทศไทยและต่างประเทศ ประกอบด้วย

1.1 ข้อจำกัดของกระบวนการยุติธรรมในการป้องกันภัยคุกคาม กรณีพิศวาสอาชญากรรมโดยใช้ระบบคอมพิวเตอร์ ปัจจุบันปัญหาที่เกิดขึ้นทางสื่อออนไลน์พบว่าผู้ล่อลวงจำนวนมาก จึงทำให้เกิดความปัญหาทางกระบวนการยุติธรรมทางอาญาไม่ว่าจะในหรือนอกประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการผสมผสานความร่วมมือไปยังประเทศเจ้าของเขตอำนาจให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนหรือยึดทรัพย์สินกลับมาชดเชยความเสียหายให้กับเหยื่อ โดยประเทศไทยมีการใช้บังคับกฎหมายในการป้องกันอาชญากรรมเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์หลายฉบับ แต่จากการเปิดเผยข้อมูลการร้องทุกข์และมูลค่าความเสียหายจากอาชญากรรมไซเบอร์ ปี 2564 ของศูนย์บริการประชาชน บก.ปอท. กลับพบว่า ประเทศไทยมีผู้เสียหายจากพิศวาสอาชญากรรมมากขึ้น ซึ่งรวมมูลค่าความเสียหายเป็นจำนวนมาก ประมาณ 193,015,902.11 บาท โดยในปีที่ผ่านมาปี 2564 กลับพบว่า มีผู้เข้าผู้ร้องทุกข์จำนวน 66 คดี แต่มีมูลค่าความเสียหายสูงถึง 28,297,217.62 บาท และยังไม่แนบคดีที่ถูกร้องเรียนไปยังสถานีตำรวจท้องที่และเหยื่อที่ไม่กล้าเข้าแจ้งความอีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งนอกจากประโยชน์มหาศาลที่ผู้ใช้ได้รับจากเทคโนโลยีทันสมัยนี้ แต่สิ่งที่แฝงมาด้วยคือภัยร้ายที่อาจคุกคามชีวิตและทำให้สูญเสียทรัพย์สินเงินทองได้อย่างง่ายดายอีกด้วย โดยประเทศไทยมีการใช้บังคับกฎหมายในการป้องกันภัยคุกคามทางอาชญากรรมโดยใช้ระบบคอมพิวเตอร์ ประกอบด้วย พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2560 อันด้วยเหตุผลเพื่อกำหนดมาตรฐานและมาตรการในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ รวมทั้งการเฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์ด้านความมั่นคงปลอดภัยของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของประเทศสมควร พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ พ.ศ.2562 อันด้วยเหตุผลเพื่อให้สามารถป้องกัน หรือรับมือกับภัยคุกคามทางไซเบอร์ได้อย่างทันทั่วทั้งที่ และพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2553 เพื่อป้องกันหรือกระทำการที่ผิดกฎหมายในการทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์

และเมื่อพิจารณาสภาพพฤติกรรมของ “Romance Scam” ซึ่งความผิดดังกล่าวครอบคลุมพฤติกรรมการฉ้อโกงทางคอมพิวเตอร์ แต่ด้วยเหตุความไม่ชัดเจนในการบังคับใช้กฎหมายให้เป็นการเฉพาะ จึงนำไปสู่ประเด็นปัญหาในเรื่องข้อจำกัดของกระบวนการยุติธรรมในการป้องกันภัยคุกคาม กรณีพิศวาสอาชญากรรมโดยใช้ระบบคอมพิวเตอร์ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2560 เท่านั้น ประกอบกับ เมื่อพิจารณาจากประเด็นปัญหาดังกล่าวกลับพบว่า ประเทศไทยมีผู้เสียหายจากพิศวาสอาชญากรรมมากขึ้นอย่างต่อเนื่องยังไม่แนบคดีที่ถูกร้องเรียนไปยังสถานีตำรวจท้องที่และเหยื่อที่ไม่กล้าเข้าแจ้งความอีกเป็นจำนวนมาก เหตุเพราะอับอายและลำบากใจ เมื่อทราบว่าตนเองตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวง กับทั้งยังขาดความรู้เกี่ยวกับขั้นตอน และสถานที่ของการแจ้งความเมื่อถูกหลอกลวง และเข้าใจว่าการแจ้งความไม่ได้เกิดประโยชน์อะไรเพราะไม่ว่าจะดำเนินคดีกับอาชญากรได้ ดังนั้นกระบวนการยุติธรรมในการป้องกันภัยคุกคาม กรณีพิศวาสอาชญากรรมโดยใช้ระบบคอมพิวเตอร์จึงเป็นหน้าที่ของรัฐผู้ปกครองที่จะต้องมีการบังคับใช้กฎหมายในการกำหนดข้อจำกัดให้มีความชัดเจนเพื่อแก้ปัญหาเหล่านี้ต่อไป

1.2 หลักการดำเนินคดี กรณีความรับผิดเกี่ยวกับพิศวาสอาชญากรรมโดยใช้ระบบคอมพิวเตอร์ พบว่า การกระทำความผิดในลักษณะ “Romance Scam” เป็นการกระทำความผิดในลักษณะของการฉ้อโกงหลอกลวง แต่กฎหมายไม่ได้กำหนดลักษณะของพฤติการณ์หรือพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดต่อเหยื่อไว้เป็นการเจาะจงแบบอย่างชัดเจน ในขณะที่กฎหมายของประเทศฝรั่งเศส ประเทศอังกฤษ และประเทศเยอรมัน มีกำหนดความรับผิดตามพฤติกรรมและลักษณะของการกระทำความผิดไว้ โดยแยกความผิดตามระดับความร้ายแรงตามลักษณะของการกระทำของผู้กระทำความผิดเป็นสำคัญแต่ถึงอย่างไรก็ตาม การหลอกลวงโดยอาศัยความเชื่อใจและความคาดหวังบนพื้นฐานของความรักที่อาจนำไปสู่การหลอกลวงเงิน การหลอกลวงให้ร่วมลงทุน การหลอกลวงให้ร่วมทำธุรกิจที่ผิดกฎหมายและอื่น ๆ กรณีความผิดเกี่ยวกับพิศวาสอาชญากรรมโดยใช้ระบบคอมพิวเตอร์ ไม่ว่าจะเป็นการแอบอ้างการใด ๆ หรือโดยการนำภาพโป๊โพล์ของผู้อื่นมาแสดงให้เหยื่อหลงเชื่อ การอ้างว่าเป็นผู้ทำงานในธุรกิจจัดหานักแสดงหรือโฆษณา อ้างว่าเป็นเจ้าหน้าที่รัฐ นักธุรกิจ ซึ่งวิธีการเช่นนี้เข้าองค์ประกอบฐานนำข้อมูลปลอมหรือเท็จเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ แต่หากเป็นการหลอกลวงเหยื่อโดยเจาะจงอาจจะไม่ใช่พฤติการณ์ที่น่าจะเสียหายแก่ประชาชนที่จะเข้าองค์ประกอบของความผิดได้ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 (มาตรา 14) แต่อาจส่งผลให้เหยื่อกลายเป็นผู้กระทำความผิดตามกฎหมายอื่น กฎหมายฟอกเงิน กฎหมายภาษี กฎหมายอาญา หรือกฎหมายแพ่ง แล้วแต่ลักษณะและพฤติการณ์ของผู้กระทำความผิดว่ามีเจตนาไปตามกฎหมายใด ดังนั้นในประเด็นปัญหาในเรื่องหลักการดำเนินคดี กรณีความรับผิดเกี่ยวกับพิศวาสอาชญากรรมโดยใช้ระบบคอมพิวเตอร์ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 ยังไม่มีข้อยกเว้นแยกอย่างชัดเจนความรับผิดในเรื่องของการกระทำความผิดในความเสียหายอันเกิดจากลักษณะของการกระทำต่อเหยื่อที่เป็นการเจาะจงต่อบุคคลในปฏิกิริยา การตอบสนองจากบุคคลอีกฝ่ายเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับความเสียหายที่เกิดกับประชาชนที่เป็นลักษณะเป็นการทั่วไป ทำให้ปัจจุบันมีการลงโทษตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 ใช้หลักการดำเนินคดีกรณีความรับผิดเกี่ยวกับพิศวาสอาชญากรรมโดยใช้ระบบคอมพิวเตอร์แบบเดียวกันโดยไม่มีการแยกในลักษณะของการกระทำ แต่ตามกฎหมายของต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นประเทศฝรั่งเศส ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 313-1 จนถึงมาตรา 313-9 โดยจำแนกออกเป็นสามส่วน ได้แก่ ส่วนที่หนึ่ง ว่าด้วยการได้ประโยชน์มาโดยการฉ้อโกง ส่วนที่สอง ว่าด้วยความผิดที่คล้ายคลึงกับความผิดฐานฉ้อโกง ส่วนที่สาม ว่าด้วยการรับโทษหนักขึ้น สำหรับบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล ประเทศอังกฤษตามพระราชบัญญัติฉ้อโกง ค.ศ. 2006 (The Fraud Act 2006) มาตรา 1 ระบุเกี่ยวกับการกระทำของบุคคลที่กระทำการหลอกลวงโดยมีเจตนาทุจริตเพื่อให้ได้ไปซึ่งทรัพย์สินของผู้อื่นไม่ว่าจะเป็นเพียงชั่วคราวหรืออย่างถาวร และประเทศเยอรมัน ได้บัญญัติความผิดฐานฉ้อโกงไว้ในประมวลกฎหมายเยอรมัน ค.ศ. 1975 ในหมวดที่ 22 ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงและการยกยอก ตั้งแต่มาตรา 263-266 โดยวาง

หลักเกี่ยวกับความผิดฐานฉ้อโกงไว้ในมาตรา 263 วรรคหนึ่ง ซึ่งประเทศเหล่านี้มีวิธีในการจัดการในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามพฤติกรรมลักษณะของการกระทำความผิดโดยบังคับใช้กฎหมายในลักษณะฐานความผิดฉ้อโกงไว้เป็นการเฉพาะประกอบกับแยกความผิดในเหตุของการกระทำในลักษณะทั่วไป ส่วนลำดับเหตุแห่งความร้ายแรงนั้นโดยดูจากลักษณะของการกระทำของผู้กระทำความผิดเป็นสำคัญ ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องมีการปรับปรุงกฎหมายต่อไปเพื่อให้มีความเหมาะสมกับความผิดและความเสียหายที่เหยื่อจะได้รับต่อไป

1.3 การกำหนดโทษตามประมวลกฎหมายอาญา กรณีความรับผิดเกี่ยวกับพิศวาสอาชญากรรมโดยใช้ระบบคอมพิวเตอร์พบว่า การกำหนดโทษความรับผิดเกี่ยวกับพิศวาสอาชญากรรมของประเทศไทยบังคับใช้ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2560 ประกอบกับประมวลกฎหมายอาญา อันเป็นความผิดฐานฉ้อโกง (มาตรา 341) และเป็นความผิดอันยอมความได้ (มาตรา 348) จึงเป็นเหตุให้ความผิดเป็นอันระงับไปได้โดยง่ายและไม่มีการกำหนดโทษที่สูงขึ้นตามความรุนแรงแห่งการกระทำ ในขณะที่ประเทศเยอรมัน กำหนดให้ผู้กระทำความผิดจะต้องรับโทษเพิ่มขึ้นหากเป็นการกระทำความผิดฐานฉ้อโกงอันส่งผลให้เกิดผลกระทบต่อบริษัทเศรษฐกิจและสังคมอันก่อให้เกิดความเสียหายจำนวนมาก และต้องได้รับโทษหนักหากการกระทำนั้นมีลักษณะเป็นความผิดร้ายแรง และเมื่อเปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 กฎหมายบัญญัติเป็นการเฉพาะในความผิดซึ่งมีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ตามมาตรา 3 และคงบัญญัติเหตุของความรับผิดในการกำหนดโทษร้ายแรงจำคุกขั้นสูงสุดตั้งแต่ 4 ปีขึ้นไป หรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น ซึ่งแตกต่างกับการกำหนดโทษกรณีความรับผิดเกี่ยวกับพิศวาสอาชญากรรมโดยใช้ระบบคอมพิวเตอร์ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 มาตรา 14 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับไม่เกิน 100,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และคงมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 341 ฐานฉ้อโกง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และความผิดสามารถยอมความได้ จึงเป็นประเด็นปัญหาที่จะต้องแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้มีความเหมาะสมกับความผิดและความเสียหายที่เหยื่อได้รับดังกล่าวต่อไป

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาถึงการกำหนดโทษของกฎหมายของประเทศอย่างประเทศเยอรมนี พบว่า ประเทศเยอรมนี ได้บัญญัติเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฉ้อโกงของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีไว้ในมาตรา 263(1) ตามประมวลกฎหมายอาญา ว่า ผู้ใดโดยเจตนาพิเศษ เพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์ในทางทรัพย์สินอันมิชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือบุคคลที่สาม ทำให้ทรัพย์สินของบุคคลอื่นเสียหายโดยการหลอกลวงผู้อื่นด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขหรือปกปิดข้อความจริงที่ควรบอกให้แจ้ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่น้อยกว่า 5 ปีหรือปรับ โดยที่องค์ประกอบภายนอกของความผิดฐานฉ้อโกง คือ การหลอกลวง (Täuschung) การหลงเชื่อ (Irrtum) การโอนทรัพย์สิน (Vermögensverfügung) และทำให้เกิดความเสียหายในทางทรัพย์สิน (Vermögensschaden) ซึ่งจะต้องมีความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลที่เชื่อมโยงกันระหว่างองค์ประกอบทั้งสี่ประการ กล่าวคือ การหลอกลวงต้องเป็นเหตุให้เกิดการหลงเชื่อ ซึ่งการหลงเชื่อดังกล่าวทำให้มีการโอนทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวง และผลจากการโอนทรัพย์สินนั้น ก่อให้เกิดความเสียหายในทางทรัพย์สินแก่ผู้ถูกหลอกลวงขึ้น และองค์ประกอบภายในคือ ความเจตนาในการกระทำ นอกจากนี้ ตามพระราชบัญญัติฉ้อโกงของสาธารณรัฐฝรั่งเศส ได้กำหนดโทษในกรณีที่ผู้กระทำความผิดกระทำต่อผู้เสียหายจำนวนมากและมีความเสียหายเกิดขึ้นจำนวนมาก มีผลกระทบต่อบริษัทเศรษฐกิจและสังคม ผู้กระทำความผิดจะต้องรับโทษจำคุกเพิ่มขึ้นเป็น 7 ปี และปรับ 750,000 ยูโร หรือในความผิดฉ้อโกงมัลแวร์คลิฟฟอร์ดเนีย มีการกำหนดความเสียหายมากต้องได้รับโทษหนัก (Grand Theft) ซึ่งมีลักษณะเป็นความผิดร้ายแรง

2. การศึกษาแนวทางการปรับปรุงแก้ไขมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี กรณีพิศวาสอาชญากรรม

ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการปรับปรุงแก้ไขมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี กรณีพิศวาสอาชญากรรม ประกอบด้วย

2.1 ควรเพิ่มมาตรการบังคับใช้กฎหมายในการกำหนดข้อจำกัดให้มีความชัดเจน เพื่อแก้ปัญหาเหล่านี้ เพื่อสร้างมาตรการป้องปราม รวมไปถึงการสร้างความรู้ให้กับประชาชนเพื่อให้รู้เท่าทันจะได้ไม่ตกเป็นเหยื่อ

2.2 ควรกำหนดให้มีการแยกความรับผิดชอบในเหตุของการกระทำในลักษณะทั่วไปไปจนถึงเหตุแห่งความร้ายแรง ตามลำดับ โดยพิจารณาจากพฤติกรรมและเหตุแห่งความร้ายแรงของการกระทำของผู้ก่อเหตุเป็นสำคัญ เพราะง่ายในการพิจารณาและดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดโดยปราศจากการตีความใด ๆ

2.3 ควรแก้ไขลักษณะฐานความผิดฐานฉ้อโกงโดยจัดให้การฉ้อโกงหลอกลวงประเภท “Scam” ถูกจัดอยู่ในกลุ่มการฉ้อโกงหลอกลวงทางคอมพิวเตอร์ให้เป็นความผิดอันยอมความไม่ได้

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ศึกษากรณี พิศวาสอาชญากรรม ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยีของประเทศไทยและต่างประเทศ พบว่า การศึกษาและวิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยีของประเทศไทยและต่างประเทศ ประกอบด้วย 1) ข้อจำกัดของกระบวนการยุติธรรมในการป้องกันภัยคุกคาม กรณีพิศวาสอาชญากรรมโดยใช้ระบบคอมพิวเตอร์ ยังคงมีข้อจำกัดที่ไม่ครอบคลุม ทั้งข้อกฎหมาย บุคคลากร อุปกรณ์และความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนงบประมาณที่จำเป็นต้องใช้ในการบริหารจัดการเกี่ยวกับกรณีนี้ ในขณะที่ต่างประเทศอย่างประเทศอังกฤษมีการกำหนดหลักการและมาตรฐานในการบังคับใช้กฎหมายไว้อย่างชัดเจน โดยมีพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้รับผิดชอบ 2) หลักการดำเนินคดี กรณีความรับผิดเกี่ยวกับพิศวาสอาชญากรรมโดยใช้ระบบคอมพิวเตอร์ พบว่า การกระทำความผิดในลักษณะ “Romance Scam” เป็นการกระทำความผิดในลักษณะของการฉ้อโกงหลอกลวง แต่กฎหมายไม่ได้กำหนดลักษณะของพฤติกรรมหรือพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดต่อเหยื่อไว้เป็นการเจาะจงแบบอย่างชัดเจน ในขณะที่กฎหมายของประเทศฝรั่งเศส ประเทศอังกฤษ และประเทศเยอรมัน มีกำหนดความรับผิดตามพฤติกรรมและลักษณะของการกระทำความผิดไว้ โดยแยกความผิดตามระดับความร้ายแรงตามลักษณะของการกระทำของผู้กระทำความผิดเป็นสำคัญ 3) การกำหนดโทษตามประมวลกฎหมายอาญา กรณีความรับผิดเกี่ยวกับพิศวาสอาชญากรรมโดยใช้ระบบคอมพิวเตอร์ พบว่า การกำหนดโทษความรับผิดเกี่ยวกับพิศวาสอาชญากรรมของประเทศไทยบังคับใช้ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2560 ประกอบกับประมวลกฎหมายอาญา อันเป็นความผิดฐานฉ้อโกง (มาตรา 341) และเป็นความผิดอันยอมความไม่ได้ (มาตรา 348) จึงเป็นเหตุให้ความผิดเป็นอันระงับไปได้โดยง่ายและไม่มีการกำหนดโทษที่สูงขึ้นตามความรุนแรงแห่งการกระทำ ในขณะที่ประเทศเยอรมัน กำหนดให้ผู้กระทำความผิดจะต้องรับโทษเพิ่มขึ้นหากเป็นการกระทำความผิดฐานฉ้อโกงอันส่งผลให้เกิดผลกระทบต่อบริษัทเศรษฐกิจและสังคมอันก่อให้เกิดความเสียหายจำนวนมาก และต้องได้รับโทษหนักหากการกระทำนั้นมีลักษณะเป็นความผิดร้ายแรง

2. เพื่อหาแนวทางการปรับปรุงแก้ไขมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี กรณีพิศวาสอาชญากรรม พบว่า แนวทางการปรับปรุงแก้ไขมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี กรณีพิศวาสอาชญากรรม ประกอบด้วย 1) ควรเพิ่มมาตรการบังคับใช้กฎหมายในการกำหนดข้อจำกัดให้มีความชัดเจน เพื่อแก้ปัญหาเหล่านี้ เพื่อสร้างมาตรการป้องปราม รวมไปถึงการสร้างความรู้ให้กับประชาชนเพื่อให้รู้เท่าทันจะได้ไม่ตกเป็นเหยื่อ 2) ควรกำหนดให้มีการแยกความรับผิดในเหตุของการกระทำในลักษณะทั่วไปไปจนถึงเหตุแห่งความร้ายแรง ตามลำดับ โดยพิจารณาจากพฤติกรรมและเหตุแห่งความร้ายแรงของการกระทำของผู้ก่อเหตุเป็นสำคัญ เพราะง่ายในการพิจารณาและดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดโดย

ปราศจากการตีความใด ๆ และ 3) ควรแก้ไขลักษณะฐานความผิดฐานฉ้อโกงโดยจัดให้การฉ้อโกงหลอกลวงประเภท “Scam” ถูกจัดอยู่ในกลุ่มการฉ้อโกงหลอกลวงทางคอมพิวเตอร์ให้เป็นความผิดอันยอมความไม่ได้

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ศึกษากรณี พิศวาสอาชญากรรม ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ปัญหาข้อจำกัดของกระบวนการยุติธรรมในการป้องกันภัยคุกคาม กรณีพิศวาสอาชญากรรมโดยใช้ระบบคอมพิวเตอร์ พบว่า การหลอกลวงในลักษณะ “Romance Scam” ที่มีลักษณะการกระทำความผิดตามมาตรา 14(1) ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2560 ประกอบกับประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 341 ซึ่งในการดำเนินคดีมีกสาคุดและหยุดลงในช่วงของพนักงานสอบสวน เนื่องด้วยลักษณะการกระทำความผิดที่ไม่สามารถระบุได้อย่างแน่ชัดว่าเป็นกระทำความผิดในขณะที่ผู้กระทำความผิดอยู่ในหรือนอกราชอาณาจักร จึงทำให้ยากต่อการจับกุมตัวผู้กระทำความผิดมารับโทษ เนื่องจากเกิดอุปสรรคในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ไม่ว่าจะเป็นด้านความรู้ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ที่ใช้ในการตรวจสอบที่ด้อยประสิทธิภาพ ซึ่งประเทศอังกฤษมีการกำหนดหลักการและมาตรฐานในการบังคับใช้กฎหมายไว้อย่างชัดเจน โดยมีพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้รับผิดชอบ

2. ปัญหาหลักการดำเนินคดี กรณีความรับผิดชอบเกี่ยวกับพิศวาสอาชญากรรมโดยใช้ระบบคอมพิวเตอร์ พบว่า ในกรณีความรับผิดชอบเกี่ยวกับพิศวาสอาชญากรรมโดยใช้ระบบคอมพิวเตอร์ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560 ประกอบกับประมวลกฎหมายอาญาในฐานความผิดฉ้อโกง ซึ่งเป็นลักษณะของการกระทำความผิดที่ใช้หลักการทั่วไปโดยไม่ได้แยกลักษณะของพฤติกรรมของการกระทำความผิดให้มีความชัดเจน ด้วยเหตุเพราะการกระทำความผิดในกรณีเกี่ยวกับพิศวาสอาชญากรรมโดยใช้ระบบคอมพิวเตอร์มีความซับซ้อนของพฤติกรรมในการหลอกลวงอันได้มาซึ่งทรัพย์สิน จนทำให้ผู้เสียหายต้องสูญเสียในขณะที่ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสมีแนวคิดเกี่ยวกับการแก้ปัญหากลุ่มการฉ้อโกงที่ดีกว่าประเทศไทยตรงที่ประเทศฝรั่งเศสมีการแยกความรับผิดชอบในเหตุของการกระทำในลักษณะทั่วไปจนถึงเหตุแห่งความร้ายแรงตามลำดับ ซึ่งพิจารณาจากพฤติกรรมและเหตุแห่งความร้ายแรงของการกระทำของผู้ก่อเหตุเป็นสำคัญ

3. ปัญหาการกำหนดโทษตามประมวลกฎหมายอาญา กรณีความรับผิดชอบเกี่ยวกับพิศวาสอาชญากรรมโดยใช้ระบบคอมพิวเตอร์ พบว่า ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 348 เพราะเป็นความผิดอันยอมความได้ ซึ่งในกรณีความรับผิดชอบเกี่ยวกับพิศวาสอาชญากรรมก็เป็นไปตามความผิดในลักษณะนี้ ทำให้เหตุแห่งความผิดเป็นอันระงับสิ้นไปเสมือนหนึ่งไม่เคยมีการกระทำความผิดมาก่อน ในขณะที่ตามประมวลกฎหมายอาญา (The German Penal Code, 1998) ของประเทศเยอรมนีมีการกำหนดโทษแก่ผู้กระทำความผิดว่า ผู้ใดโดยเจตนาพิเศษ เพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์ในทางทรัพย์สินอันมิชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือบุคคลที่สาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่น้อยกว่า 5 ปีหรือปรับ โดยการหลอกลวงต้องเป็นเหตุให้เกิดการหลงเชื่อ ซึ่งการหลงเชื่อดังกล่าวทำให้มีการโอนทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวง และผลจากการโอนทรัพย์สินนั้น ก่อให้เกิดความเสียหายในทางทรัพย์สินแก่ผู้ถูกหลอกลวงขึ้น ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับประเทศฝรั่งเศสที่มีการกำหนดโทษที่สูงขึ้นตามจำนวนความเสียหายที่เกิดขึ้น ซึ่งการกำหนดโทษดังกล่าวนี้ของทั้ง 2 ประเทศจะส่งผลให้เป็นการยับยั้งผู้กระทำความผิดได้ ซึ่งต่างกับประเทศไทยที่มีการกำหนดโทษแบบอ้อมอ้อม

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ควรแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560 เป็น วรรคหนึ่ง การแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้รัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้และความชำนาญเกี่ยวกับระบบคอมพิวเตอร์ และมีคุณสมบัติตามที่รัฐมนตรีกำหนด และวรรคสอง ตามความในวรรคหนึ่ง กรณีพิทวาสอาชญากรรม ให้แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ในการสืบสวนและสอบสวนจะต้องเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ และความชำนาญเกี่ยวกับระบบคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องทางอิเล็กทรอนิกส์ รวมไปถึงระบบอุปกรณ์สำหรับใช้ตรวจสอบชั้นสูงเท่านั้น” โดยนำหลักการของประเทศอังกฤษและประเทศเยอรมัน มาเป็นแบบแผนเพื่อแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่โดยเฉพาะเพื่อมาควบคุมดูแลระบบสารสนเทศ

1.2 ควรเพิ่มเติมมาตรา 17/1 หมวด 1 ความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560 เป็น วรรคหนึ่ง ในกรณีพิทวาสอาชญากรรม หากมีลักษณะของการกระทำความผิดโดยการฉ้อโกง อันเป็นการกระทำให้เป็นการหลอกลวงบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล โดยการใช้ชื่อเท็จหรือความสามารถเท็จ หรือการปิดบังฐานะที่แท้จริง หรือโดยวิธีที่เป็นการใช้อุบายที่ผิดกฎหมาย ด้วยวิธีเช่นนั้นจึงทำให้บุคคลเช่นนั้น ได้รับความเสียหายหรือเป็นความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อบุคคลที่สามให้หลงเชื่อแล้วโอนเงิน หรือบุคคลนั้นได้สิ่งมีค่าหรือทรัพย์สิน รวมทั้งบริการแก่ตนหรือเพื่อที่จะให้บุคคลทำตามคำสั่งหรือคำบังคับของตน หรือยอมกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดอันเป็นการก่อหนี้หรือปลดหนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และวรรคสอง ผู้ใดกระทำความผิดที่ระบุไว้ในกรณีที่มีการกระทำความผิดตามข้อต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุก ไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (1) โดยบุคคลที่เป็นผู้ทรงอำนาจรัฐหรือเป็นบุคคลที่ปฏิบัติตามภารกิจสาธารณะในระหว่างปฏิบัติหน้าที่หรือในกรณีที่มีโอกาสปฏิบัติหน้าที่นั้น (2) โดยบุคคลที่ได้เป็นผู้ทรงอำนาจรัฐโดยวิธีการที่มีขอบด้วยกฎหมายหรือได้รับมอบภารกิจการจัดทำบริการของรัฐ โดยมีขอบด้วยกฎหมาย (3) โดยบุคคลที่จงใจสาธารณะชน โดยมีเจตนาที่จะออกพันธบัตรหรือระดมทุนเพื่อการกุศล หรือให้ความช่วยเหลือทางสังคม (4) เพื่อจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลที่เป็นผู้ไร้ความสามารถเนื่องจากอายุความเจ็บป่วยทุพพลภาพหรือมีความบกพร่องทางกายหรือทางจิตหรือเป็นผู้มีครรภ์ ซึ่งเป็นที่เห็นได้ชัดเจนหรือเป็นที่รู้กันอยู่สำหรับผู้กระทำความผิด วรรคสาม การกระทำความผิดตามความในวรรคหนึ่ง หากมีลักษณะเหตุแห่งการกระทำความผิดได้กระทำโดยคณะบุคคลที่รวมตัวเป็นองค์กร ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีแต่ไม่เกินสิบห้าปี และปรับตั้งแต่สามแสนบาทแต่ไม่เกินหนึ่งล้านบาท โดยเป็นการนำเอาแนวคิดในการบังคับใช้ตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรเพิ่มเติม วรรคสามในมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2560 เป็น วรรคสาม ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง (1) มิได้กระทำต่อประชาชนแต่เป็นการกระทำต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ผู้กระทำนำข้อมูลที่บิดเบือน หรือปลอม หรือเป็นเท็จ ตัด เติมหรือดัดแปลงด้วยวิธีทางอิเล็กทรอนิกส์โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น ถูกเกลียดชัง หรือได้รับความอับอาย หรือได้รับทรัพย์สินใด ๆ จากการกระทำความผิดกล่าวจากบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้เป็นความผิดอันยอมความไม่ได้ โดยการนำเอาหลักกฎหมายของประเทศเยอรมนี ตามประมวลกฎหมายอาญา (The German Penal Code, 1998) และพระราชบัญญัติฉ้อโกงของประเทศฝรั่งเศส มาเป็นแนวทางในการกำหนดโทษแก่ผู้กระทำความผิด

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณวิภา เมืองถ้ำ ที่ให้คำปรึกษาแนะนำและทำให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีมีคุณค่า และขอขอบพระคุณทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องมา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- ทศพล ทรรศนกุลพันธ์. (2562). รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการ ข้อจำกัดของกระบวนการยุติธรรมเพื่อป้องกันและปราบปราม พิศวาสอาชญากรรม (*Romance Scam*) และแนวทางสร้างความตระหนักรู้ให้กับประชาชน. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.)
- ไทยรัฐออนไลน์. (2560). จับแก๊งแอฟริกันแสบ! แชดเฟซบุ๊กสวมรอยทหารมะกัน ดันผอ. โรงเรียนดัง โอนเงิน. สืบค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2564, จาก <https://www.thairath.co.th/content/1005807>
- ธีรัช ลิ้มปยารยะ. (2564). “ปัญหาการป้องกันอาชญากรรมข้ามชาติที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย.” *วารสารมุมมองความมั่นคง*, 5(1), น.65
- ปัทมา ศึกษากิจ และคณะ. (2020). “สื่อใหม่ ภัยเดิม เพิ่มเสี่ยง: พิศวาสอาชญากรรมกับการบริหารอาชญากรรมหลากหลายของรัฐสมัยใหม่.” *CMU Journal of Law and Social Sciences*, 15(1), น.56
- Rabbit Finance Magazine. (2560). “*Romance Scam*” หลอกรักออนไลน์ ภัยร้ายของสาวโสด! สืบค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2564, จาก <https://finance.rabbit.co.th/blog/romance-scam-and-single-ladies>